

EEN NATUURKUNDIGE MAARTEN

“Welke idioten hebben ons vak uitgeroepen tot kraamkamer? Is dat vanwege de baby’s die daar onophoudelijk om een antwoord krijsen? Zodat jij, die toch maar één enkel atoom bent uit de zeven of acht miljard, in de positie wordt geplaatst van de verpleegster die wel even alles voor iedereen oplost?... laat voor mijn part de hele theoretische fysica, met zijn schare van onechte kinderen, in elkaar storten!”

Op deze hoge toon begint de natuurkundige sleutelroman *De bèta’s* van Frithjof Felix Foelkel (1945) van ongeveer 97 kiloworden, uitgegeven bij Sfermion. Foelkel staat bekend als theoretisch natuurkundige, zweefvlieg instructeur en voormalig encyclopedist bij de *Grote Spectrum Encyclopedie*. Net als kernfysicus Jona Oberski (Nikhef) met zijn boek *Kinderjaren* (1978) is Foelkel als literair auteur deels het product van een schrijfcursus: Foelkel van die van romancier Oek de Jong. In 1995 debuteerde Foelkel met *Onder de Panen*, een goed ontvangen roman over

een natuurkundestudent in een links Amsterdams milieu.

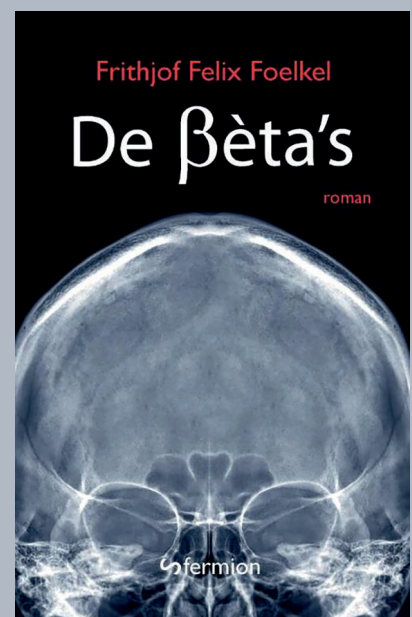
Maar hierboven is een vertwijfelde oudere theoreet aan het woord, die onbezoldigd gedoogd wordt bij het Nikhef in Amsterdam en een theorie van alles bedenkt. Of ten minste van wervels in een supervloeistof, waar auteur Foelkel zelf op afstudeerde. Studenten houden de theoreet voor een genie en noemen hem zelfs Demon (D.).

Die weigert hardnekkig zijn resultaten te publiceren, want paarden voor de zwijnen. Ten slotte wordt D. uit zijn kamertje op het Amsterdamse Science Park gezet om plaats te maken voor een Cray-supercomputer. Vanwege de ophef in de media laat de Universiteit van Amsterdam twee sociologen de zaak onderzoeken. In uitvoerige samspraak schijnen ze hun licht over de achtergebleven documenten.

Die vormen een klein pak van Sjaalman als in de roman *Max Havelaar* (1860) van Multatuli: onder meer een autobiografie en een dagboek van gespreksverslagen met D. Want op een open dag van het Nikhef krijgt D. een leerling: een nieuwsgierige jonge natuurkundige die blijft terugkomen, als Plato bij Socrates. Diens dagboek maakt deel uit van het sociologisch eindrapport en daarmee van deze roman met meer vertellers, net als de *Max Havelaar*.

D. blijkt een natuurkundige variant te zijn van de Byroniaanse romantische held, eenzaam en superieur met bijvoorbeeld minachting voor de ex-

perimenten van het Nikhef. Een mop-perpot vol van de bekende cultuur- en maatschappijkritiek die oudere bèta’s soms met erudiet geraaskal ten beste geven. Een natuurkundige Maarten van Rossum, maar erger. Onze razende nieuwsgierigheid naar de geniale uitkomsten van D. wordt uiteraard niet bevredigd in dit literaire werk. Maar wie de breedsprakige stijl van de latere Harry Mulisch kan waarderen, zal vast wel behagen scheppen in deze bij vlagen hilarische natuurkundige roman.

BOEKGEGEVENS
DE BÈTA'S, Frithjof Felix Foelkel, Sfermion 2023, ISBN 9789090368726, 280 pagina's, € 24,50.